

1.4.2020

Viittomakielen yhteistyöryhmä // Samarbetsgruppen för teckenspråksfrågor

KOKOUS // MÖTE 1/2020

Aika//Tid 31.3.2020 klo // kl. 12–14

Paikka//Plats Skype

Osallistujat//Deltagare Corinna Tammenmaa, OM (puheenjohtaja)
Markku Jokinen, Kuurojen Liitto ry
Magdalena Kintopf-Huuhka, Finlandssvenska teckenspråkiga rf
Kaisa Alanne, Kuurojen Liitto ry
Taru Kaaja, Suomen kuurosokeat ry
Tarja Kahiluoto, OKM
Jaana Viemerö, Kuntaliitto
Markku Mölläri, VM
Eeva Tupi, OM (sihteeri)

- 1 Kokouksen avaus // Mötet öppnas
Puheenjohtaja avasi kokouksen.
- 2 Kokouksen asialista // Mötets föredragningslista
Hyväksyttiin kokouksen asialista.
- 3 Edellisen kokouksen pöytäkirja // Föregående mötes protokoll (liite / bilaga 3)
Hyväksyttiin edellisen kokouksen pöytäkirja.
- 4 Yhteistyöryhmän toimintasuunnitelma // Samarbetsgruppens verksamhetsplan (liite / bilaga 4)

Markku Jokinen Kuurojen Liitto ry:stä ehdotti, että vallitsevaa poikkeustila tulisi huomioida toimintasuunnitelmassa, sillä kielellisten oikeuksien toteutumista on syytä tarkastella ja myös arvioida jälkikäteen.

- 5 Viittomakielilain jalkauttamissuunnitelma // Planen för förankrandet av teckenspråkslagen (liite / bilaga 5)

Tähän astisia jalkauttamissuunnitelmien toimenpiteitä pidettiin onnistuneita, sillä viittomakielilaista tiedottamista ja viittomakielellä tapahtuvaa viestintää on ollut enenevässä määrin. Toisaalta valtion, aluehallintovirjastojen ja kuntien käytännöt ovat vaihdelleet, jotka ovat tulleet ilmi etenkin vallitsevassa poikkeustilassa.

Kuurojen Liitto ry kertoi, että työntekijänsä ovat poikkeustilassa joutuneet paikkaamaan kuntien tiedottamista, koska tietoa ja palvelua ei ole ollut tarjolla viittomakielellä.

Finlandssvenska teckenspråkiga rf huomautti, että suomenruotsalaisella viittomakielellä tapahtuvaa tiedottamista on ollut hyvin vähän ja tälle kielelle tehtävät käännökset ilmestyvät parinkin viikon viiveellä, jolloin tieto saattaa olla jo vanhentunutta.

Jalkauttamissuunnitelman päivittämisen sijasta yhteistyöryhmässä seurataan jatkossa viittomakielilain käytännön soveltamiseen. Kunnat ja kuntayhtymät olisivat yksi kohderyhmä.

- 6 Viittomakielilain arviointi ja viittomakieliasian neuvottelukunta // Utvärdering av teckenspråkslagen och delegationen för teckenspråksärenden

Sihteeri Eeva Tupi kertoi, että viittomakielilain arvioinnin aloittaminen ja viittomakieliasian neuvottelukunnan asettaminen ovat hänen työpöydällään. Tavoitteena on, että molemmat asiat etenisivät lähiaikoina.

- 7 Sote-uudistus ja vammaispalvelulain uudistus // Sote-reformen och reformen av handikappservicelagen

Koronatilanteen vuoksi STM:n edustaja ei päässyt mukaan kokoukseen. STM:lta saatu soteuudistusta koskeva powerpoint-esitys lähetetään yhteistyöryhmälle.

Puheenjohtaja Corinna Tammenmaa kertoi mitä soteuudistuksessa on tapahtunut viime aikoina ja mitä on odotettavissa.

Kuurojen Liitto ry kertoi, että heillä on ollut huonoa kokemusta edellisestä sote-uudistuksen valmistelusta. Lukuisista lausunnoista huolimatta viittomakielilakia ei huomioitu silloisessa valmisteluprosessissa. Kuurojen Liitto ry:n toiveena on, että sote-uudistuksen yhteydessä säädettäisiin esimerkiksi osaamisen keskittämisestä koskien viittomakielisiä palveluja.

Yhteistyöryhmä toivoi, että seuraavassa kokouksessa päästäisiin keskustelemaan sote-uudistuksesta ja vammaispalvelulain uudistuksesta STM:n edustajien kanssa.

8 Suomenruotsalaisen viittomakielen tutkimuksen vastuutaho // Ansvariga instansen för forskningen i finlandssvenskt teckenspråk

Kuurojen Liitto ry kertoi, että vastuutahon määrittelyssä on ollut epäselvyyksiä. Lähiaikoina järjestetään asiaa koskeva tapaaminen OKM:n, Kuurojen Liitto ry:n, Finlandssvenska teckenspråkiga rf:n, Jyväskylän yliopiston ja Helsingin yliopiston edustajien kanssa. Finlandssvenska teckenspråkiga rf:n toiveena on, että vastuutaho sijaitsisi Etelä-Suomessa lähellä kieliyhteisöä.

Järjestöt ilmaisivat huolensa siitä, että valtion rahoitusta järjestöille on vähennetty viime vuosina. Järjestöt toivovat, että suomenruotsalaisen viittomakielen tutkimuksen ja elvytyksen tarvitsema rahoitus sisällytetään valtion budjettiin.

9 Muut asiat // Andra ärenden

- Kielellisten oikeuksien seuraintindikaattorit // Uppföljningsindikatorer för de språkliga rättigheterna

Yhteistyöryhmälle kerrottiin, että julkaisualusta tulee kevään aikana OM:n verkkosivuille – <https://oikeusministerio.fi/kieli-indikaattorit>

- Viittomakielibarometri // Teckenspråkbarometern

Sihteeri Eeva Tupi kertoi, että viittomakielibarometrin valmistelu on meneillään. On ymmärrettävää, että koronavirus on vaikeuttanut mm. suunniteltua tietojenkeruuta. Aikataulussa pyritään kuitenkin pysymään, jotta muut prosessit kuten viittomakielilain arviointi ja hallitukselle annettavan kielikertomuksen valmistelu jatkuvat.

- Sovintoprosessi kuuroihin kohdistuneista oikeudenloukkauksista // Försoningsprocess i fråga om kränkningar av dövas rättigheter

Hallitusohjelmaan on kirjattu, että valtioneuvosto käynnistää valtiollisen sovintoprosessin kuuroihin kohdistuneista oikeudenloukkauksista Suomen historiassa. Yhteistyöryhmälle kerrottiin, että OM on hakenut rahoitusta VN TEASista tutkimushankkeen toteuttamiseksi, ja että lähiviikkoina tiedettäneen enemmän. Tutkimushankkeella selvitettäisiin millaisia oikeudenloukkauksia on tapahtunut ja miten asiassa pitäisi edetä.

Kuurojen Liitto ry kertoi perustamastaan työryhmästä, jonka tarkoituksena on tukea tämän hallitusohjelman kirjauksen

toteutumista. Työryhmässä ovat mukana myös Kuurojen historiaseura, Kuurojen museo ja Ihmisoikeusliitto. Maija Iles OM:sta oli mukana työryhmän kokouksessa.

Kuurojen Liitto ry toivoo, että prosessissa huomioidaan psykososiaalisen tuen järjestäminen tutkimushankkeen ulkopuolella, jotta yhteisön jäseniä tuetaan traumaattisten kokemusten käsittelyssä. Kuurojen Liitto ry:n mukaan on tärkeää, että tutkimuseettisiä näkökulmia huomioitaisiin. Kuurojen Liiton työryhmä toivoi lisäksi, että prosessin nimessä käytettäisiin sovinto-sanan lisäksi myös totuus-sanaa, vaikka hallitusohjelmakirjauksessa käytetään ainoastaan sovinto-sanaa. Kuurojen Liitto ry pitää tärkeänä sitä, että prosessi ja sen lopputulos saatetaan kaikkien suomalaisten tietoon.

- Viittomakieliset varhaiskasvatuksessa // Teckenspråkiga i småbarnspedagogik

OKM kertoi meneillään olevasta hallitusohjelman kirjauksen toimeenpanosta tavoitteena selvittää varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen lainsäädännön päivitystarpeet viittomakielilain ja YK:n vammaisyleissopimuksen mukaiseksi. Tätä varten aluehallintovirastot ovat keränneet tietoja varhaiskasvatuksessa olevien viittomakielisten ja CODA-lasten lukumäärästä. Tiedonkeruu on haastavaa, minkä lisäksi on huomioitava, etteivät kaikki lapset ole varhaiskasvatuksessa. Neuvoloilta suunnitellaan kerättävän tietoa, jotta saadaan kattavampi katsaus viittomakielisten lasten lukumäärästä. Tuloksista kerrotaan yhteistyöryhmälle kunhan valmistuvat.

- Koronaviruksen vaikutus viittomakielen tulkkaukspalveluun // Effekten av coronavirus på tolktjänst för teckenspråkiga

Finlandssvenska teckenspråkiga rf kertoi, etteivät suomenruotsalaisten viittomakielisten oikeudet ole toteutuneet poikkeustilan aikana. Lisää huolta on aiheuttanut tieto, että tulkkauksfirmat ovat lomauttaneet tai lomauttamassa viittomakielen tulkkeja koronaviruksen aiheuttamien taloudellisten vaikeuksien vuoksi. Lomautukset vaikuttaisivat myös jo entuudestaan vähäiseen suomenruotsalaisen viittomakielen tulkkien määrään.

10 Seuraava kokous // Nästa möte

Seuraava kokous järjestetään keskiviikkona 3.6.2020 klo 12-14. Lähempänä ajankohtaa tiedetään, pystytäänkö kokous järjestämään kokoustilassa vai käytetäänkö etäyhteyttä. Kuurojen Liitto ry toivoo, että OM selvittäisi vaihtoehtoisten etäyhteysskanavien käyttöä, koska tällä kerralla videokuvien käyttö ei onnistunut, mikä on viittomakielisille tärkeää yhdenvertaisuuden näkökulmasta.

Kokoukseen voi myös lähettää joustavasti sijaisen.

11

Kokouksen päättäminen // Mötet avslutas